

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Notitie actualiteit MER en Landschapsplan A27/A12 Ring Utrecht

Datum Juni 2018
Status Definitief

Colofon

Uitgegeven door	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat Rijkswaterstaat Midden Nederland Postbus 2232 3500 GE Utrecht
Informatie	www.rijkswaterstaat.nl/ringutrecht
Telefoon	0800-8002
E-mail	ring.utrecht@rws.nl
Status	Definitief

Inhoud

1. Inleiding - 5

2. Wijzigingen in het Tracébesluit - 6

3. Invloed op omgeving en milieueffecten - 7

3.1 Natuur - 7

3.2 Ruimte en ruimtelijke kwaliteit - 8

3.3 Water - 9

4. Compenserende maatregelen - 10

4.1 Compenserende maatregelen - 9

4.2 Landschapsplan en Oplegnotitie Deelrapport Landschapsplan - 10

5. Conclusie - 12

Bijlage - 13

Bijlage 1 Kaarten te kappen houtopstanden

1. Inleiding

Voor het Tracébesluit A27/A12 Ring Utrecht dat is vastgesteld in december 2016 (hierna genoemd Tracébesluit 2016), is een Milieueffectrapport opgesteld. Het Milieueffectrapport A27/A12 Ring Utrecht uit maart 2016 (hierna genoemd MER 2016) heeft gelijktijdig ter inzage gelegen met het Tracébesluit 2016, van 19 januari 2017 tot en met 2 maart 2017. In het Milieueffectrapport is beschreven wat de positieve en negatieve effecten van de aanpassingen aan Ring Utrecht zijn, vergeleken met de situatie dat de Ring Utrecht niet wordt aangepast. Daarnaast is beschreven welke maatregelen er moeten (verplichte maatregelen) of kunnen (bovenwettelijke maatregelen) worden genomen om negatieve effecten te mitigeren of te compenseren.

Voor het opstellen van het Tracébesluit A27/A12 Ring Utrecht 2018 (hierna genoemd Tracébesluit 2018), waarmee het Tracébesluit 2016 op enkele punten wordt gewijzigd, is bekeken of het MER 2016 nog voldoende actueel is voor de besluitvorming over de verbreding van de A27/A12 Ring Utrecht. Reden hiervoor is dat wijzigingen effect kunnen hebben op de beschrijving en beoordeling van milieuaspecten zoals opgenomen in het Milieueffectrapport.

Naast de milieueffecten is ook de (landschappelijke)inpassing van het tracé relevant. Daarvoor is bij het Tracébesluit 2016 het Landschapsplan opgesteld dat invulling geeft aan de landschappelijk inpassing en bomencompensatie. Vanwege de wijzigingen in kap en compensatie van bomen is in deze notitie ook beoordeeld in hoeverre de extra compenserende maatregelen en de wijzigingen van de compenserende maatregelen ten opzichte van het Tracébesluit 2016 in lijn zijn met de landschappelijke visie die is opgenomen in het Landschapsplan.

In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op de wijzigingen, en wordt benoemd voor welke aspecten deze wijzigingen relevant zijn. Hierna wordt in hoofdstuk 3 voor de relevante aspecten beoordeeld in hoeverre de effectbeschrijving in het MER nog actueel is, en of de wijzigingen gevolgen hebben voor de effectbeschrijving en/of beoordeling. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op de gevolgen voor compenserende en mitigerende maatregelen. Tot slot volgt in hoofdstuk 5 de conclusie.

Het Milieueffectrapport en bijbehorende deelrapporten uit 2016 worden niet aangepast.

2. Wijzigingen in het Tracébesluit

In het Tracébesluit 2018 worden de volgende zaken gewijzigd:

- Kap en compensatie van houtopstanden.
- Gedeeltelijke aanpassing kade Merwedekanaal ter hoogte van de Vierlingbrug en extra compensatie waterberging.

Kap en compensatie van houtopstanden

In het Tracébesluit 2016 is opgenomen dat 31,0 ha houtopstand wordt gekapt buiten de EHS, en 4,6 hectare binnen de EHS. In het Tracébesluit 2016 is opgenomen dat de kap buiten de EHS wordt gecompenseerd door nieuwe aanplant van 36,7 ha houtopstand. Ook zijn er in het Tracébesluit 2016 compensatiegebieden voor EHS opgenomen, waarbinnen de te kappen bomen binnen de EHS worden gecompenseerd.

Gebleken is dat het voor de uitvoering van het Tracébesluit noodzakelijk is meer houtopstand te kappen: in totaal moet 63,7 hectare houtopstanden worden gekapt. Dit betreft zowel bomen als boomvormers. De extra kap vindt plaats op verschillende plaatsen langs het traject, voornamelijk binnen gemeente Utrecht, maar niet in Amelisweerd. Ook in de overige EHS gebieden vindt geen extra kap plaats. De kap in de EHS blijft 4,6 hectare, zoals opgenomen in het Tracébesluit 2016. Om die reden wordt in deze notitie specifiek ingegaan op de wijzigingen van de kap buiten de EHS. Dit betreft 59,1 hectare.

Het verschil met de eerdere opgave van te kappen houtopstand buiten de EHS wordt verklaard door:

- correctie van onnauwkeurigheden in de topografische bestanden die de basis vormden voor de bepaling van de hoeveelheid te kappen en te compenseren houtopstand;
- voortschrijdend inzicht in benodigde kap voor werkterreinen en tijdelijke faseringsmaatregelen;
- rekening houden met effecten van graafwerkzaamheden op bomen;
- correctie op reeds uitgevoerde kap door het project A27/A1.

De totaal benodigde kap van houtopstanden buiten de EHS, inclusief de extra kap van houtopstanden zoals opgenomen in het Tracébesluit 2018, is op kaart aangegeven in bijlage 1. In hoofdstuk 3 wordt deze wijziging nader toegelicht en beoordeeld.

Vanwege de extra kap van houtopstanden zal ook extra compensatie van houtopstanden plaatsvinden. Dit wordt nader toegelicht en beoordeeld in hoofdstuk 4.

Gedeeltelijke aanpassing kade Merwedekanaal ter hoogte van de Vierlingbrug en compensatie water

Om de Vierlingbrug, het kunstwerk in de A12 over het Merwedekanaal, te kunnen bouwen, moet de kade buiten de grens van het Tracébesluit 2016 worden aangepast, waardoor het Merwedekanaal ter plaatse gedeeltelijk moet worden gedempt. Dit was in het Tracébesluit 2016 niet voorzien. Het betreft een demping van ongeveer 230 m². In hoofdstuk 3 wordt deze wijziging nader toegelicht en beoordeeld. In hoofdstuk 4 wordt de bijbehorende compensatie van wateroppervlak toegelicht.

3. Invloed op omgeving en milieueffecten

In onderstaande paragrafen wordt per aspect beschreven in hoeverre de beschrijving en beoordeling in het MER wordt beïnvloed door de gewijzigde maatregelen zoals beschreven in hoofdstuk 2.

3.1 Natuur

Het effect van de wegaanpassing op natuur is beschreven in het MER deelrapport Natuur. Naar aanleiding van de extra benodigde kap van houtopstanden is beoordeeld in hoeverre de effectbeoordeling voor natuur zoals beschreven in het MER deelrapport nog actueel is. Hiervoor is gekeken naar de volgende aspecten:

- Ruimtebeslag, geluidbelasting en overige effecten op natuurgebieden (EHS, Beschermde natuurmonumenten en Natura 2000);
- Ruimtebeslag en overige effecten op bos/stedelijk groen;
- Ruimtebeslag, barrièrewerking en overige effecten op beschermde soorten;
- Ruimtebeslag, geluidbelasting en overige effecten op Amelisweerd.

Ruimtebeslag, geluidbelasting en overige effecten op natuurgebieden

Er is geen sprake van extra ruimtebeslag op natuurgebieden als gevolg van de extra bomenkap, omdat de kap hoofdzakelijk binnen de TB grens plaatsvindt. Daar waar de extra kap van houtopstanden niet plaatsvindt binnen de TB grenzen, is geen sprake van ruimtebeslag of andere effecten op natuurgebieden.

Ruimtebeslag en overige effecten op bos/stedelijk groen

Onderscheid is gemaakt tussen kap van houtopstanden binnen de EHS en buiten de EHS. In het MER is aangegeven dat er buiten de EHS 32,8 hectare houtopstanden gekapt moet worden. Dit was op basis van het Ontwerp-Tracébesluit. In het Tracébesluit 2016 is 31 hectare kap (buiten de EHS) opgenomen als gevolg van enkele wijzigingen tussen Ontwerp-Tracébesluit en Tracébesluit. Dit had geen gevolgen voor de effectbeoordeling, die in het MER 2016 als negatief (-) was opgenomen.

De kap binnen de EHS (4,6 hectare) is niet veranderd. De herbepplanting/compensatie daarvan is ook niet veranderd, deze vindt plaats in de natuurcompensatiegebieden Sandwijkstraat/Bureveld (1,77 hectare) en Niënhof (6,95 hectare).

Buiten de EHS is sprake van een toename van het ruimtebeslag op bos/stedelijk groen van in totaal 31 ha naar 59,1 ha. Omdat dit betekent dat per deelgebied sprake is van meer dan 10 ha kap, wordt deze beoordeling bijgesteld naar zeer negatief (--).

Overige effecten op bos/stedelijk groen zijn in het MER 2016 als neutraal beoordeeld (0), omdat er geen andere effecten zijn op bomen. Als gevolg van de extra bomenkap ontstaan ook geen andere effecten op bos/stedelijk groen, waardoor de beoordeling als neutraal in stand blijft.

Ruimtebeslag, barrièrewerking en overige effecten op beschermde soorten

Onderzocht is of de extra kap van houtopstanden zal leiden tot negatieve effecten op beschermde planten- en diersoorten in of nabij de 'nieuw te kappen' houtopstanden. Daarbij is uitgegaan van de Wet natuurbescherming die sinds 1 januari 2017 van kracht is geworden. Dit betekent dat is onderzocht of de extra kap zal leiden tot negatieve effecten op beschermde soorten, inclusief de 'nieuwe' beschermde soorten.

In het natuuronderzoek uit 2015 zijn op de locaties waar extra kap zal plaatsvinden geen jaarrond beschermde nesten van broedvogels, geen voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen en grondgebonden (zoog)dieren, geen beschermde plantensoorten en geen 'nieuw' beschermde soorten aangetroffen. De omstandigheden in het onderzoeksgebied zijn niet dermate gewijzigd dat van dit onderzoek niet meer kan worden uitgegaan. Daarom kan worden geconcludeerd dat er geen sprake zal zijn van

negatieve effecten op beschermde soorten als gevolg van de extra kap van houtopstanden. Hiermee blijft de effectbeoordeling (-) uit het MER 2016 in stand.

Ook voor de gedeeltelijke demping van het Merwedekanaal aan de noordzijde van de Vierlingbrug is onderzocht of deze zal leiden tot negatieve effecten op beschermde planten- en diersoorten. Daarbij is uitgegaan van de Wet natuurbescherming die sinds 1 januari 2017 van kracht is geworden. Dit betekent dat is onderzocht of de gedeeltelijke demping zal leiden tot negatieve effecten op beschermde soorten, inclusief de 'nieuwe' beschermde soorten.

In het natuuronderzoek uit 2015, dat is uitgevoerd voor het Tracébesluit 2016, zijn op deze locatie geen beschermde soorten aangetroffen. In dat onderzoek was ook al rekening gehouden met de 'nieuwe' beschermde soorten. Daarom kan worden geconcludeerd dat er geen sprake zal zijn van negatieve effecten op beschermde soorten als gevolg van de gedeeltelijke demping van het Merwedekanaal.

Ruimtebeslag, geluidbelasting en overige effecten op Amelisweerd

Er is geen sprake van extra ruimtebeslag in Amelisweerd als gevolg van de extra bomenkap, omdat er geen extra kap van houtopstanden plaatsvindt in Amelisweerd. De extra kap heeft ten opzichte van het MER 2016 geen extra gevolgen op Amelisweerd.

Conclusie effecten natuur

De projectsituatie zonder uitvoering van compenserende maatregelen wordt voor het aspect 'Ruimtebeslag op bos/stedelijk groen' als zeer negatief beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie. Dit is een verslechtering ten opzichte van de beoordeling die was opgenomen in het MER 2016. Om die reden zullen extra compenserende maatregelen getroffen moeten worden, zoals wordt beschreven in hoofdstuk 4.

3.2 Ruimte en ruimtelijke kwaliteit

In het deelrapport Ruimte en ruimtelijke kwaliteit is gekeken naar de invloed van de aanpassing van de A27/A12 Ring Utrecht op de gebruikswaarde, belevingswaarde en de toekomstwaarde van de ruimte.

Voor het aspect **gebruikswaarde** is vooral gekeken naar het ruimtebeslag op woongebieden, bedrijventerreinen, agrarische gronden en recreatiegebieden, evenals naar de effecten op de kwaliteit en kwantiteit van recreatieve voorzieningen. De beoordeling van dit aspect wijzigt niet als gevolg van de extra kap van houtopstanden en bomencompensatie. Er is geen sprake van extra ruimtebeslag op woongebieden, bedrijventerreinen, agrarische gronden of recreatiegebieden. Ook worden recreatiegebieden niet aangetast door de extra kap, omdat de extra kap met name plaatsvindt in en rond de knooppunten Lunetten en Rijsweerd en in en langs de wegbermen. Er is, ten opzichte van het MER 2016, geen sprake van extra kap in Landgoed Amelisweerd.

Voor het aspect **belevingswaarde** is in het MER 2016 gekeken naar de belevingswaarde van de stad, het landschap, dwarsverbindingen en sociale veiligheid. De extra bomenkap is relevant voor de belevingswaarde van het landschap. In het MER 2016 scoorde het project negatief op het aspect belevingswaarde van het landschap (-). Dit kwam onder andere omdat het niet mogelijk bleek om evenveel bomen terug te planten langs de weg als er gekapt moeten worden. Hierdoor wordt de zichtbaarheid van de weg vanuit de omgeving groter.

Om te voorkomen dat het effect op de belevingswaarde van het landschap verder verslechtert als gevolg van de extra kap van houtopstanden, worden de extra gekapte bomen waar mogelijk herplant op de locatie van de kap. Dit is bijvoorbeeld mogelijk als houtopstand gekapt moet worden om tijdelijke faseringsmaatregelen mogelijk te maken, of als houtopstand wordt gekapt voor de uitvoering van grondwerk maar er in de eindsituatie voldoende ruimte is om bomen op dezelfde locatie terug te planten. De score blijft negatief (-).

De extra bomenkap en compensatie heeft geen gevolgen voor het aspect **toekomstwaarde**. Toekomstwaarde betreft de nieuwe ruimtelijke kansen en ontwikkelmogelijkheden die in het gebied ontstaan, bijvoorbeeld als gevolg van veranderingen in de bereikbaarheid van gebieden. Hierop heeft de extra kap en compensatie van bomen geen gevolgen.

3.3 Water

Bij het MER 2016 is het Deelrapport water gevoegd, waarin de effecten op het aspect water en de benodigde maatregelen worden beschreven. Voor de effectbeoordeling van het aspect water is gekeken naar de waterhuishouding/kwantiteit, waterveiligheid/wateroverlast, waterkwaliteit, grondwater en grondwaterbeschermingsgebieden.

De demping van circa 230 m² aan de noordkant van de Vierlingbrug over het Merwedekanaal heeft gevolgen voor de waterhuishouding/kwantiteit en niet voor de andere onderdelen van het aspect water. Conform het uitgangspunt van 'niet afwentelen' moet deze demping in hetzelfde peilgebied worden gecompenseerd. Deze compensatie is mogelijk in de zuidwest kwadrant van knooppunt Rijnsweerd, wat binnen hetzelfde peilgebied valt. Hiermee wordt de demping 100% gecompenseerd, en wijzigt de effectbeoordeling uit het MER 2016 niet.

4. Compenserende maatregelen

4.1 Compenserende maatregelen

In hoofdstuk 6 van het MER 2016 is een overzicht opgenomen van de maatregelen die getroffen moeten worden om de effecten van de wegverbreding te mitigeren of te compenseren. Hieronder wordt per aspect aangegeven welke compenserende maatregelen nodig zijn om de effecten van de wijzigingen in het Tracébesluit te compenseren.

Compenserende maatregelen natuur en landschap

Vanwege het extra ruimtebeslag op bos en stedelijk groen en het effect op de belevingswaarde van het landschap als gevolg van de extra kap van houtopstanden, is het nodig om extra compenserende maatregelen te nemen. Er zal ruimhartig worden gecompenseerd: om de kap van 59,1 ha houtopstand te compenseren, zal 64,8 ha worden herplant of elders worden gecompenseerd. Waar mogelijk vindt deze compensatie plaats binnen het projectgebied. Dit betreft 46,63 ha. De invulling hiervan is nader beschreven in paragraaf 4.2.

De 18,17 ha bomen die elders, in De Bilt, Haarzuilens, een andere locatie binnen de gemeente Utrecht, of in het IJsselbos, worden gecompenseerd dragen ter plaatse bij aan het vergroten van de gebruikswaarde, vanwege de bijdrage aan de kwantiteit en kwaliteit van de genoemde recreatiegebieden.

De compenserende maatregelen zorgen er op termijn voor dat het verlies aan waarden gecompenseerd wordt.

De genoemde compensatie van in totaal 64,8 ha houtopstand vindt plaats buiten EHS (NNN-)gebied. De compensatie in EHS-gebied blijft derhalve ongewijzigd.

Compenserende maatregelen water

Als gevolg van de extra demping van circa 230 m² van het Merwedekanaal moet deze oppervlakte elders in het peilgebied gecompenseerd worden. In het Tracébesluit 2018 is deze compensatie opgenomen in de zuidwest kwadrant van knooppunt Rijnsweerd. Hiermee wordt geborgd dat het effect van de demping volledig wordt gecompenseerd, waardoor er geen verlies van waterberging plaatsvindt.

4.2 Landschapsplan en Oplegnotitie Deelrapport Landschapsplan

In het Landschapsplan en de Oplegnotitie Deelrapport Landschapsplan, die als bijlagen zijn opgenomen bij de Toelichting van het Tracébesluit 2016, is de compensatie van de in het Tracébesluit 2016 opgenomen kap van houtopstand uitgewerkt.

De opgave voor compensatie van houtopstand is in het Tracébesluit 2018 vergroot van 36,7 ha naar 64,8 ha. De extra compensatie wordt zoveel mogelijk langs de weg uitgevoerd, voor een goede inpassing van de weg in het landschap.

De uitwerking van de totale compensatieopgave in of direct grenzend aan het projectgebied (met uitzondering van de Groene verbinding) heeft na de vaststelling van het Tracébesluit in 2016 plaatsgevonden door de uitwerking van een Groen Programma van Eisen, dat een nadere invulling is van de visie en principes die zijn opgenomen in het Landschapsplan.

De in het Tracébesluit 2018 opgenomen compensatie van houtopstand is hiermee in lijn met de visie die is opgenomen in het Landschapsplan. Wel hebben er enkele wijzigingen plaatsgevonden in specifieke compensatielocaties ten opzichte van het Landschapsplan en/of de Oplegnotitie Deelrapport Landschapsplan. Deze wijzigingen betreffen:

Vermindering compensatie:

- Op enkele locaties is de beplanting van taluds en bermen verminderd, waar deze beplanting vanwege technische redenen niet inpasbaar is.
- De boscompensatie in aansluiting Utrecht-Noord is verminderd, om de aanwezige kavel- en slotenstructuur van het omliggende landschap nadrukkelijker naar voren te brengen.
- De compensatie van houtopstanden op enkele particuliere percelen is in overleg met de betreffende particulieren komen te vervallen.

Nieuwe compensatielocaties bomen/houtopstanden:

Daarnaast is een aantal nieuwe locaties toegevoegd binnen het projectgebied:

- Voormalige zoutopslag aan de zuidwest kant van aansluiting Bilthoven: dit is een open plek in bestaande bosbeplanting die niet langer nodig is voor de opslag van strooizout.
- In knooppunt Rijnsweerd is ervoor gekozen om het centrale deel meer open te houden, maar de west- en oostzijde groener in te vullen. Hierdoor wordt de overgang van de snelweg naar de stadsweg richting Utrecht beter gemarkeerd en ontstaat er meer ruimte voor compensatie.
- Waar mogelijk en vanuit landschappelijk oogpunt wenselijk is extra beplanting opgenomen op taluds en in de wegberm om het zicht vanuit de omgeving op de weg verder te beperken.
- Waar gekapt wordt om werk- of faseringsruimte te creëren tijdens de realisatiefase, zullen houtopstanden op dezelfde plek worden herplant.
- Extra beplanting in aansluiting Houten, wat past bij het groene karakter van de A27.

De compensatie die wordt uitgevoerd binnen de grens van het Tracébesluit, in totaal 46,63 ha, is opgenomen op de detailkaarten behorend bij het Tracébesluit 2018.

18,17 ha extra compensatie wordt buiten het projectgebied uitgevoerd, op de volgende locaties:

- De Bilt: tussen de Groenekanseweg en de spoorlijn Utrecht-Amersfoort wordt 4 hectare gecompenseerd op een perceel van gemeente De Bilt
- Haarzuilens: het betreft de ontwikkeling van nieuwe houtopstanden in Haarzuilens. Deze locatie heeft de voorkeur. De invulling hiervan wordt afgestemd met gemeente Utrecht, provincie Utrecht en Natuurmonumenten. Ook andere locaties binnen de gemeente Utrecht zijn nog in beeld.
- IJsselbos: als onvoldoende compensatie kan plaatsvinden in Haarzuilens, of op een alternatieve locatie binnen de gemeente Utrecht, dan zal de compensatie worden uitgevoerd door het uitbreiden van het IJsselbos. De invulling hiervan wordt nader uitgewerkt door Staatsbosbeheer.

5. Conclusie

In deze notitie is inzichtelijk gemaakt in hoeverre de wijzigingen in het Tracébesluit 2018 gevolgen hebben voor de effectbeschrijving, effectbeoordeling en compenserende maatregelen voor de verschillende milieuaspecten zoals beschreven in het MER A27/A12 Ring Utrecht.

De effectbeoordeling voor het aspect ruimtebeslag op bos en stedelijk groen is verschoven van negatief naar zeer negatief. Voor de overige in deze notitie beschouwde relevante aspecten voor de wijzigingen blijft de effectbeoordeling in stand. De extra negatieve effecten voor natuur, landschap en water kunnen door het nemen van compenserende maatregelen worden weggenomen.

Bijlage

1. Kaarten te kappen houtopstanden, juni 2018